

Danysz J. La Genèse de l'énergie psychique. Essai de philosophie biologique. Avec une lettre-préface de Jules Payot recteur de l'Université d'Aix-en-Provence. J.B. Baillière & fils. Paris 1921. Str. XVI+296. form 22x14.

Autór, znany współpracownik Instytutu pasteurowskiego w Paryżu, wychodzi z panującej w biologji idei ewolucji. Poglądów swych nie łączy, ani nie opiera na jakichkolwiek tradycjach, wierzeniach, lub iluzjach; uznając bowiem ich wartość i znaczenie, ^{dla ludzkości/} pragnie jednak w interesie postępu i twórczego rozwoju stworzyć poglądy oparte na ~~xxxxxxxx~~ ogólne faktów coraz gruntowniej poznawanych i tą drogą doskonalić nie tylko poszczególne jednostki, lecz i całość rodu ludzkiego.

Po przedmowie, w której wyjaśnia swe stanowisko i cele całego dzieła, grupuje treść w ^{trzy} 3 księgi, zakierujące stroną faktyczną przedmiotu; ^{rejmując} ~~gdz~~ ogólne wyniki ~~zajmą~~, nieliczbowa już, część ostatnia.

Pierwsza księga omawia progresywną ewolucję materji i energii od eteru ~~xxxxxxxxxxxx~~ człowieka, od powszechnego ciążenia do energii ducha:

~~xxxxxx~~

Thorencien d'Agaygnaki

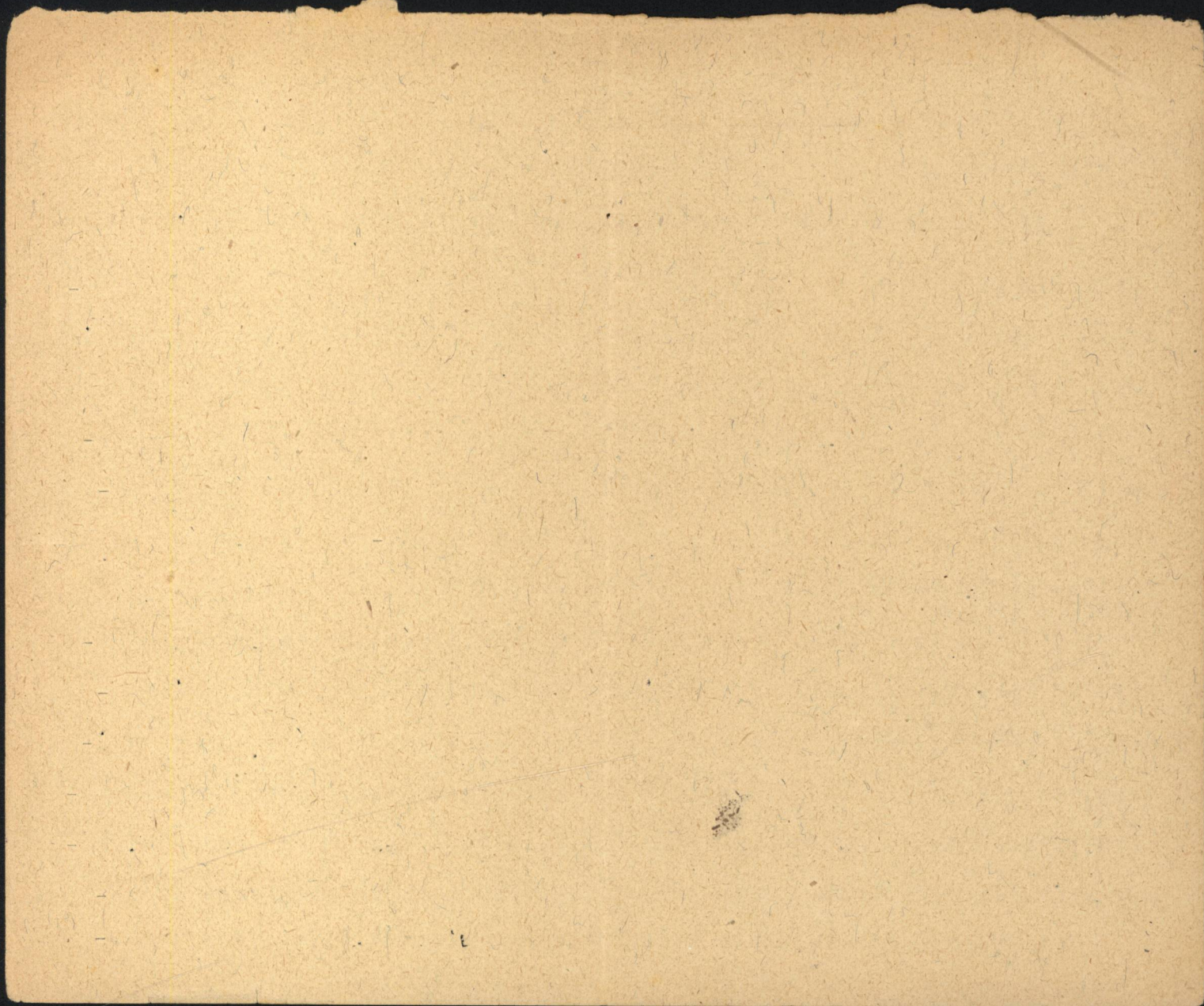
-38424333

myśli;

Księga druga zajmuje się dokładniej czynnościami materji żywej i jej reakcją, swoistą na świat otaczający zależnie od stopnia organizacyi i budowy; trzecia omawia rozwój istot żywych tak jednostkowy^{jak} jak i rodowy.

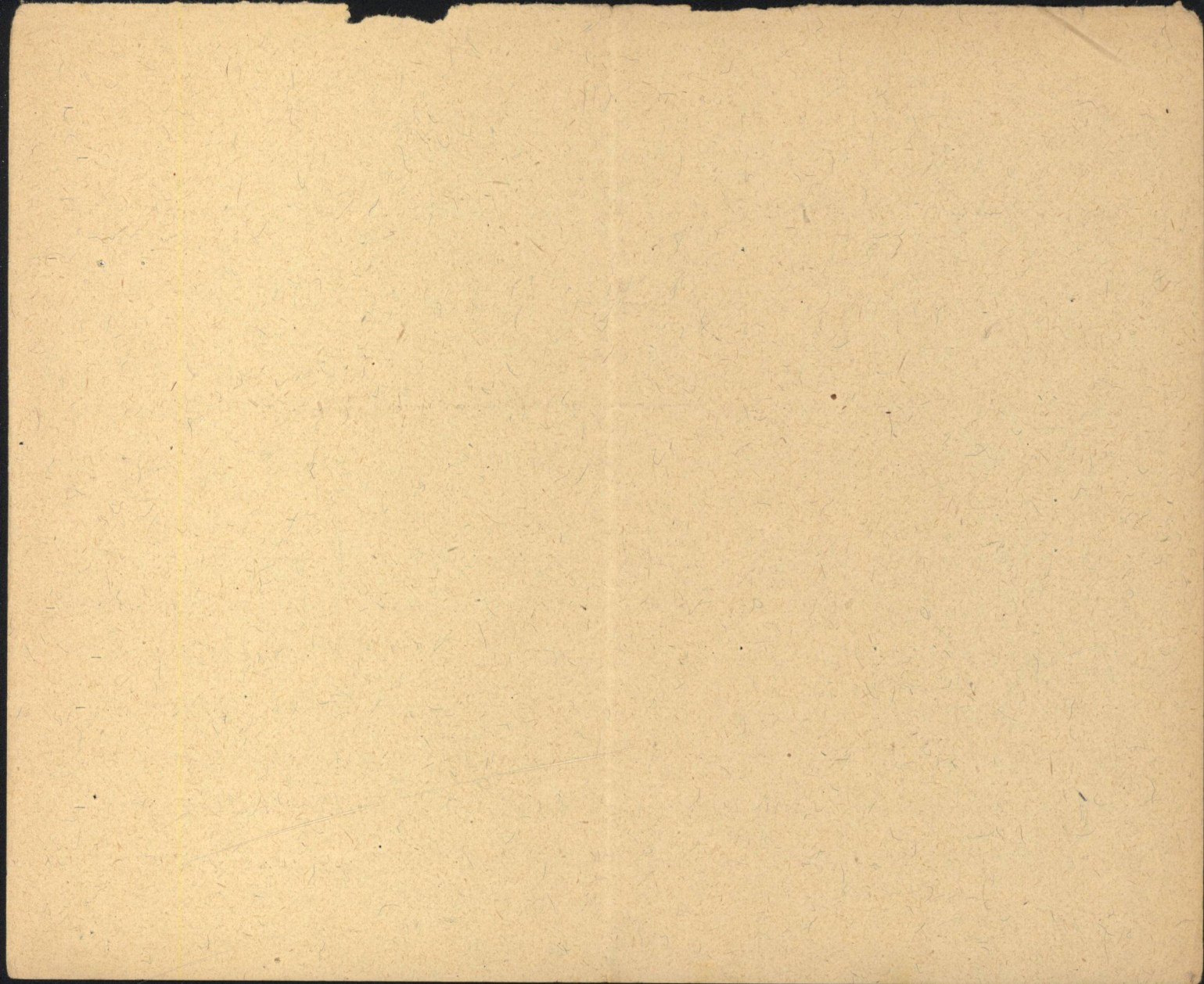
W ogólnych wnioskach autor omawia przedewszystkiem stanowisko człowieka, jego związek z innymi twórcami organicznymi i nieorganicznymi, jakoteż jego stanowisko odrębne i swoiste w przyrodzie od chwili, "gdy stał się świadomym swej myśli". Wtedy bowiem został "czynnikiem świadomym tej ewolucji", jednym z jej ognisk twórczych, zamiast, jak dotąd, "być ślepem narzędziem, równem wszystkim innym jednostkom »materji-energii«, które go poprzedziły".

Sklasyfikowawszy ludzi wedle (ich rozwoju) ~~rozwoju~~ energii psychicznej i czynności, omówiwszy dążenie do coraz silniejszego zróżnicowania i doboru ~~jednostek~~ przyrodniczego jednostek o umysłowości co raz wyższej, wykazuje naturalność zgodną z prawami przyrody^{over} zmienność ewolucyjną w przeciwstawieniu do przewrotowych rewolucyj wszelkiego rodzaju. Konczy dążeniem określenia drogi jaknajwiększego i najbujniejszego szczęścia dla jak najliczniejszych rzeczy jego uczestników. Widzi, ^{je} w harmonii

n^{ij} powszechnej ~~stosunków~~ społecznych, w sprawiedliwości, uwzględniającej prawa każdego do wolnego rozporządzania sobą², a drogę do tego wskazuje w dalszym rozwoju nauk empirycznych, eksperymentalnych, zwłaszcza biologii i socjologii nowożytnie pojętej i empirycznie traktowanej. I wierzy, że jeśli ewolucja postępową nie jest złudzeniem, lecz rzeczywistością, jak ^{to} rzeczywiście stwierdzają dziś wszystkie dane nauki, natenczas "musi przyjść chwila, kiedy energia duchowa człowieka, jego wiedza, rozum~~rozum~~ i wola wszechmocna wyrówna to, ~~co~~ w co wyobraźnia proroków wyposażyla byt najwyższy."

Książka oparta na głębokiej wiedzy przyrodniczej, samodzielnych studiach i na empirycznych podstawach, licząca się z ~~ostatnimi~~ najnowszymi zdobyczami wiedzy, choć może nie każdemu odpowie w swych mechanistycznych wywodach i takiemże ujęciu i rozwiązaniu zagadnienia, to przecież niewątpliwie pobudzi do głębszej refleksji, a w dzisiejszych czasach przygnębienia, apatii i pesymizmu rzuci jasny promień światła, wychodzący z tak poważnego ogniska wiedzy, jak Instytut pasteurowski w Paryżu, ~~którego pogoda~~

Pogodna i czysta atmosfera książki odzwierciedlająca całą głębię optymizmu, charakteryzującego całą teoretyczną i praktyczną twórczość najwybitniejszych przedstawicieli tego imponującego ogniska pracy wiina być podniecia i zachęta, dla ~~xxxxxxxxxxxx~~ ogółu; dobrzeby było, by zapoznały się z nią szersze sfery, oczywiście zdolne do samodzielności i krytycyzmu, bo książkę należy dość poznać, ^{ja także} lecz trzeba przemyśleć.

Ludwik Bykowski /Lwów/.

Wt 9. I 922

Gr 7. II 922

Rev.

Ruchin filicarinatus.